

II KOOLIASTE

Linnud asulas.

Juhend õpetajale praktilise tegevuse läbiviimiseks.

Tegevuse läbiviimise koht: kooli lähiümbruses asuv park/muu haljasala või aedlinna tänavad.

Tegevuse läbiviimise aeg: september - juuni

Tegevuse lühitutvustus

Selles praktilises tegevuses vaatlevad õpilased asulas linde ning arutlevad selle üle, mida asula keskkond (või kultuurmaastik) lindudele pakub.

Õpiväljund

- Õpilased oskavad linde paremini märgata.
- Õpilased tunnevad kooli läheduses tegutsevaid levinumaid linnuliike.
- Õpilased teavad, mida asula keskkond lindudele pakub.
- Õpilased oskavad leida võimalusi, kuidas asulat lindudele paremaks keskkonnaks muuta.

Teema sissejuhtatamine õpilastele

Teema eelnev sissejuhatamine klassiruumis on vajalik õpilaste häälestamiseks õues toimuvale tegevusele.

Seostage õuesõppe teema ja tegevus sellega, mida õpilased on juba klassiruumis varasemalt õppinud.

Küsimus õpilastele:

- Millised linnuliigid meie linnas/alevis/külas elavad?

Korrake õpilastega üle tavalisemad asulas elavad linnuliigid. Seejuures keskenduge lindude välimusele ning sellele, kuidas sarnaseid liike omavahel eristada.

Näiteks:

- Hallvares	- Rasvatihane	- Suur-kirjurähn
- Hakk	- Sinitihane	- Linavästrik
- Künnivares	- Rohevint	- Kajakad
- Harakas	- Metsvint	- Piiritaja
- Kodutuvi	- Leevike	- Suitsupääsuke
- Kaelustuvi	- Mustrastas	- Sinikael-part
- Koduvarblane	- Kuldnokk	
- Põldvarblane	- Puukoristaja	

Õuesõppetunni ettevalmistus

Õppetunni ettevalmistamiseks printige õpilastele välja töölehed. Vastavalt soovile võib tegevust läbi viia kas individuaalselt või paarides.

Igal õpilasel või paaril peaks õues olema kaasas kirjutusalus ja kirjutusvahend. Soovitav on kasutada harilikku pliitsit, sest see on ilmastikukindel.

Võtke õue kindlasti kaasa ka linnumäärajad.

Õuesõppetunni tutvustus

Selleks, et õuesõppetund oleks edukas, on vajalik, et õpilased saaksid aru, mida ja miks nad õues tegema peavad. Seetõttu on hea õues ees ootavat tegevust ja ülesandeid juba klassiruumis tutvustada.

- Tutvustage õpilastele tegevuse eesmärki ja üldist ülesehitust.
  - Tutvustage õpilastele töölehte ja selgitage, mida nad tegema peavad.
1. Ülesanne: Lindude otsimine.
Linnu kirja panemiseks peab õpilane teda ka nägema.
Linnuliik: tundmatud linnuliigid võib proovida näiteks mobiiltelefoniga üles pildistada.
Lindude arv: Juhul kui linde on väga palju, tuleb märkida ligikaudne arv (~20).
Asukoht: kirja tuleb panna koht, kus lindu tegutsemas nähti. Näiteks: murul, puu okstel, puu tüvel, kõnniteel, prügikasti peal.
Tegevus: kirja tuleb panna, mida lind tegi. Näiteks: jalutas, keksis, lendas, otsis süüa, viis poegadele toitu.
Vastata tuleb ka tabeli all olevatele küsimustele.
  2. Ülesanne: Kaardi joonistamine ja ala linnusõbralikumaks muutmise.
Kaardile võib märkida näiteks numbrid ning numbrite tähenduse kirjutada kaardi alla.
- Tutvustage õpilastele ala, kus te oma uurimust õues läbi viite ning selle piire.
  - Selgitage, et õuesõppe tund on nagu tavaline tund, lihtsalt see toimub õues.
  - Leppige kokku reeglid õues tegutsemiseks!
Näiteks:
    - Liigume kokkulepitud alal.
    - Uurime loodust rahulikult ja õrnalt, ega kahjusta seda oma tegevusega.
    - Kokkulepitud ajaks tuleme tagasi kohtumispunkti.

Õuesõppetunni läbi viimine

- Õue jõudes korrake üle ülesande eesmärki.
- Meenutage õpilastele ala piire, millel praktiline tegevus toimub.
- Korrake üle õues tegutsemise reeglid.
- Leppige kokku tegevuse lõppemise märguanne (nt. vile, kindel kellaaeg) ja kogunemispunkt.
Kogunemispunkt võiks olla kuskil, kus õpilastel on võimalik ka istuda. Võimalusel võtke kaasa istumismatid. Seistes on õpilastel raskem paigal püsida ja tähelepanu vestlusele keskenduda.
- Jagage õpilastele töölehed. Jälgige, et igal õpilasel või paaril oleks olemas ka kirjutusalus ja kirjutusvahend.
- Saatke õpilased ümbrusega tutvuma ja töölehti täitma.

- Jääge ise nähtavale kohale, et õpilastel oleks soovi ja vajadusel korral võimalik Teiega konsulteerida.
- Jälgige aja möödumist ning olge kokkulepitud ajal kohtumispunktis.
- Kontrollige, et kõik õpilased on kohtumispäika tagasi tulnud.
- Viige õues läbi esmane tagasiside ring, kus õpilased saavad jagada oma kogemusi ja mõtteid. Ärge arutage ega analüüsige õues veel tegevuse tulemusi, pigem keskenduge kogemustele ja emotsioonidele.

Mõned näidisküsimused teema arutamiseks:

- Kas linde oli lihtne või raske leida?
- Kas keegi leidis mõne põneva linnu, keda ta enne polnud näinud või keda ei osanud ära määrata?
- Kas keegi kuulis mõnda linnuliiki, keda ta tunneb, aga ei näinud teda?

Õuesõppe tunni analüüs klassiruumis

1. Ülesanne

Pange tahvlile kirja, milliseid linnuliike õpilased leidsid. Lisage iga liigi taha ka nähtud lindude arv.

Kui palju erinevaid linnuliike kokku leiti?

Millisest liigist linde kohati kõige rohkem? Kõige vähem? Miks see nii võib olla?

Küsimused õpilastele:

- Mida asula keskkond lindudele pakub?
Vastused: Toitu (prügikastid, lindude söögimajad, marjad ja õunad jmt), pesitsuskohti (nii looduslikud, tehislikud kui inimese poolt otseselt lindudele loodud), kaitset (linnas elab vähem kiskjaid kui looduses).
- Kas toonekurg saaks elada Tallinna kesklinnas? Miks?
Vastus: Ei saaks. Tallinna kesklinnas ei ole toonekurele sobivaid toitumiskohti. Toonekurg saab elada väiksemas asulas, mida ümbritsevad haritud põllud, kust ta saab süüa otsida.
- Kas varblased saaksid elada metsas või rabas? Miks?
Vastus: Ei saaks. Varblased on inimkaaslejad linnud, kes on kohastunud eluks asulates ja nende ümbruses. Rabas ei leiduks neile söögiks piisavalt seemneid ega varjevõimalusi.

2. Ülesanne

Küsimus õpilastele:

- Milliseid võimalusi te leidsite pargi/haljasala linnusõbralikumaks muutmisel?
Mõned võimalikud vastused: Söögimaja paigaldamine, söödavate marjadega taimede istutamine (nt. pihlakas), pesakastide paigaldamine, veesilma rajamine joomisvõimaluste parandamiseks, tiigi rajamine veelindudele, tiheda heki istutamine varjumis- ja pesitsusvõimaluste parandamiseks.
NB! Pesakastide minimaalne kaugus üksteisest on oluline, sest liiga tiheda asustuse puhul ei jätkuks kõikidele poegadele toitu. Tihastele jt. väiksematele värvulistele ülesseatud pesakastid peaksid paiknema üksteisest vähemalt 15 meetri kaugusel. Kuldnokkadel võivad pesakastid asetseada ka samal puul, sest nende vanalinnud otsivad toitu ka pesakohast kaugemalt.

Seostage õues saadud kogemused varasemalt õpituga.

Arutelu käigus tekkinud küsimused võivad olla heaks aluseks järgmise praktilise õppekäigu planeerimisel.